

Kommunekommisjonen

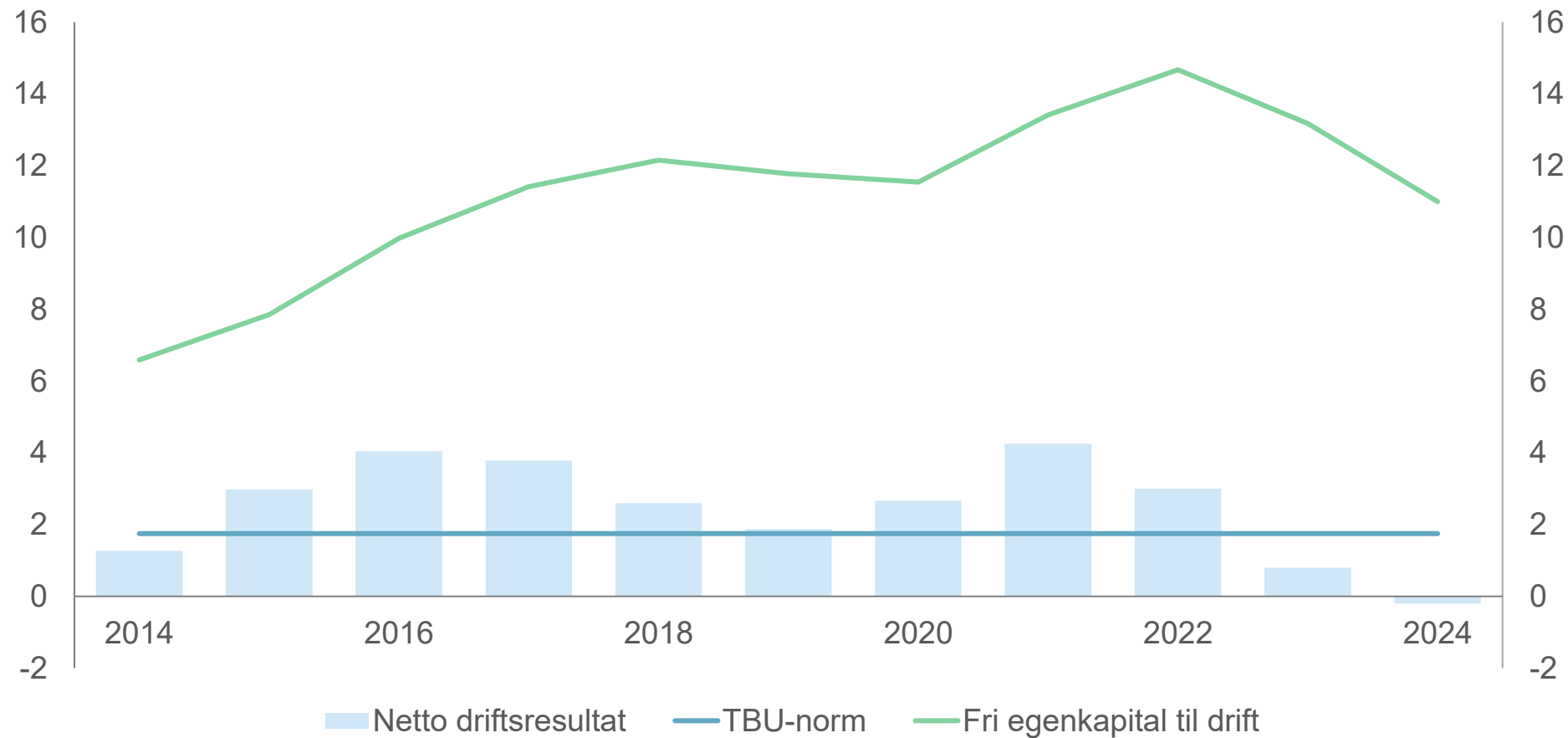
Jørgen Holten Jørgensen,
kommunedirektør Tana kommune
Innlegg for Statsforvalterens økonomiforum 24.11.25

“

Det er nødvendig at vi tenker nytt i den krevende situasjonen kommunesektoren står i, både når det gjelder **økonomi** og tilgang til **arbeidskraft**.

- Kommunal- og distriktsminister
Kjersti Stenseng

Netto driftsresultat og egenkapital (kommunene)

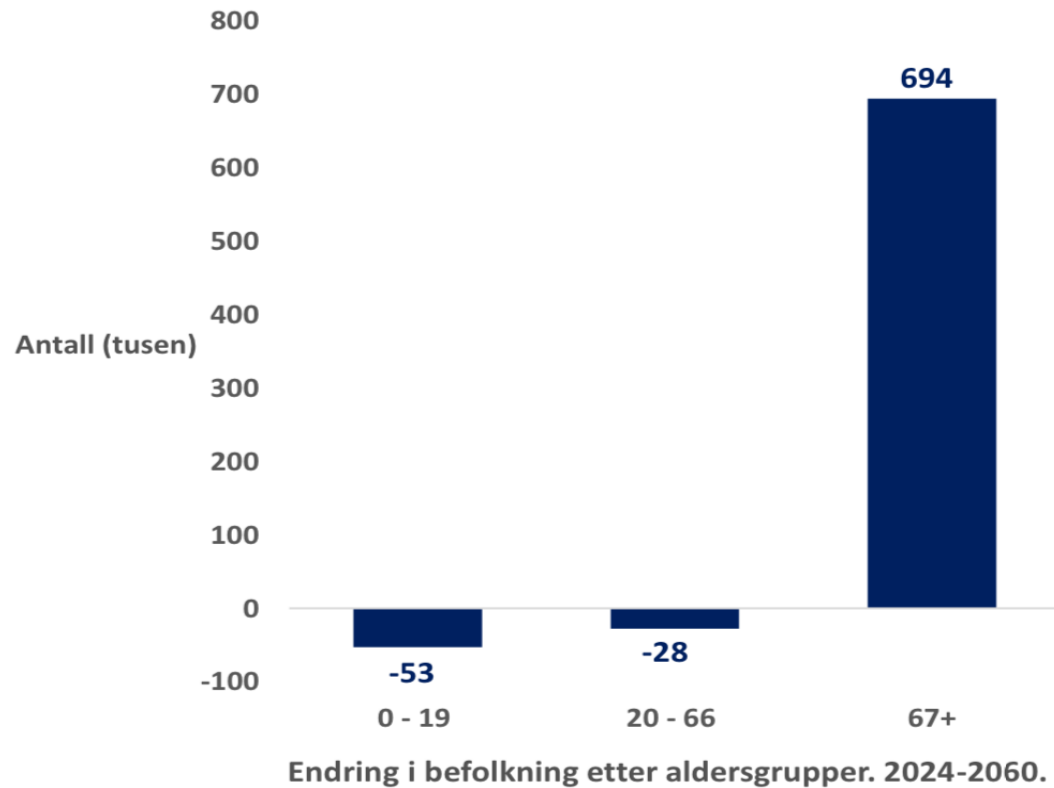
ØKONOMI

Over halvparten av kommunedirektørene varsler underskudd i 2025

Et flertall av landets kommunale toppledere tror 2025 ender med underskudd, viser årets kommunedirektørundersøkelse.

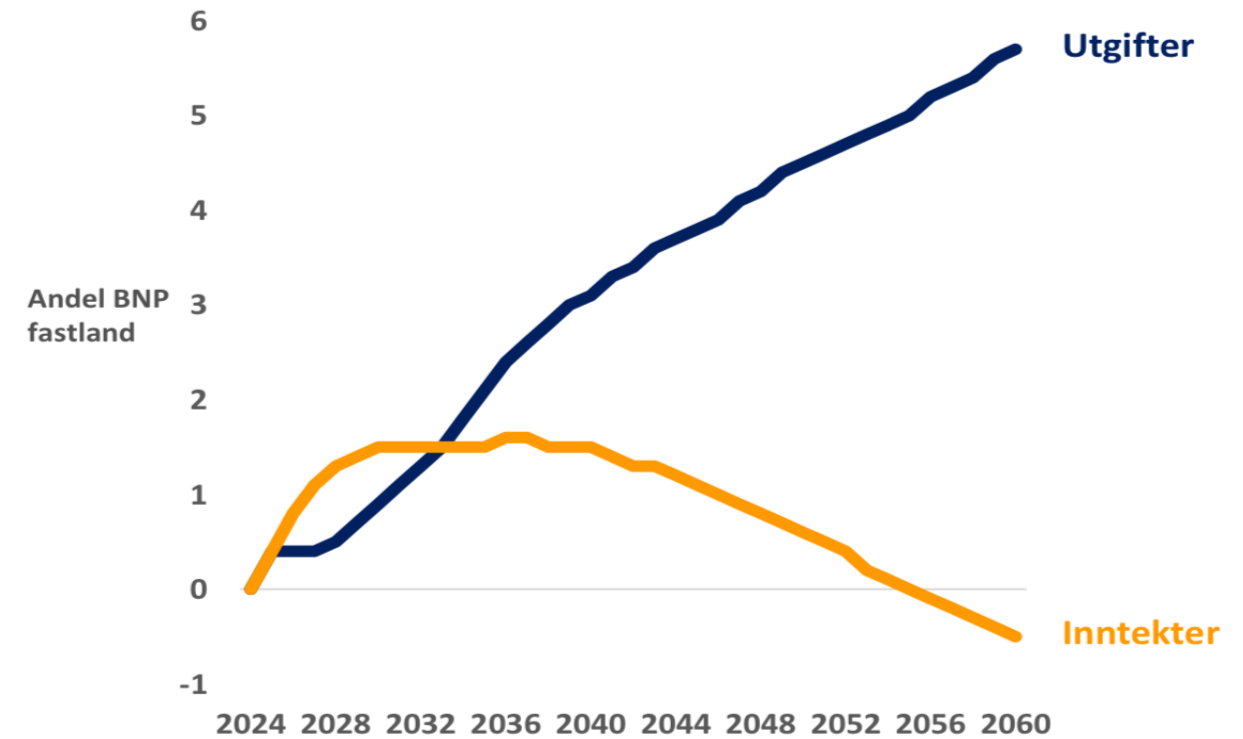
Perspektivmeldingen

Færre i arbeidsdyktig alder –knapphet på arbeidskraft

Kilde: Finansdepartementet

«Haikjeften» -over tid høyere vekst i utgifter enn inntekter

Politisk forankring

- «Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å gjennomgå kommunesektorens oppgaver, med sikte på at kommunene kan løse oppgaver mer effektivt, tiltrekke seg nødvendig kompetanse og øke det lokale handlingsrommet, slik at kommuner og fylkeskommuner får økt frihet til å prioritere og sikre innbyggernes rettigheter og tjenester av høy kvalitet»
- Vedtak 525 25.03.25 (Ap, H, Sp, FrP, V, MDG, KrF)

«Summen av alle
enkeltinteresser er
ikke til det beste
for samfunnet
som helhet»

Jens Stoltenberg

Foto: regjeringen.no

Foto: Stortinget

«Summen av det
vi er for – er vi
mot»

Erna Solberg
(etter Jan P. Syse)

Omfang av statlig styring

Ca. 450
lovkrav

Ca. 550
forskrifts-
bestemmelser

Ca. 170
øremerkede
tilskudd

Stortinget kan ikke sende enda flere barn i barnehagen

Politikere må slutte å vedta rett til tilbud som ikke finnes. Nesten ingen vil bli barnehagelærer.

Leder

Ikke vedta rett til helsehjelp når kapasiteten mangler

Tirsdag ettermiddag var det fullsatt sal på Stortinget. Det ble stemt over en lov som det ikke har vært noen endringer i siden 1978, altså abortloven. Rødt hadde bedt om full sal for å sikre flertall for endring.

Endringen Stortinget skulle stemme om, var blant annet å utvide grensen for selvbestemt abort fra 12 til 18 uker. Men i forslaget lå også en lovfestet rett til oppfølging for kvinner som velger å ta abort.

Leder av Venstre Guri Melby tok til orde for å utvide denne lovfestede retten til å gjelde alle kvinner som gjennomgår abort. Altså ikke bare kvinner som velger å ta abort, men også dem som går gjennom en spontanabort.

Vi ønsker å bruke denne muligheten til

regulerer provoserte aborter. Siden man ikke kan regulere spontanaborter, må spørsmålet om oppfølging etter spontanabort holdes utenfor, sa hun.

Det er et overbevisende argument i seg selv. Men det store spørsmålet som Melby først og fremst må svare på, er hvem som skal ha ansvaret for å følge opp alle som går gjennom en abort dersom dette blir en lovfestet rett.

Det er allerede et stort press på helsevesenet. Eldrebølgen alene stiller store krav til en sektor som mangler folk på alle områder. Mangelen på arbeidstagere er større i helse og omsorg enn i alle andre faggrupper. Lovfestede rettigheter kan gå ut over andre som kanskje trenger hjelpen mer, men som ikke har tilsvarende rettigheter.

**Venstre bør
kjempe for
å få flere
til å jobbe
i helsevesenet
før man vedtar
nye lovpålagte
oppgaver**

Sammensetning

Spesialrådgiver
Eivind Dale

Forbundsleder
Mette Nord

Forbundsleder
Geir Røsvoll

Områdedirektør
Helge Eide

Selvstendig næringsdrivende
Ivar Prestbakmo

Tidligere ordfører
Rita Ottervik

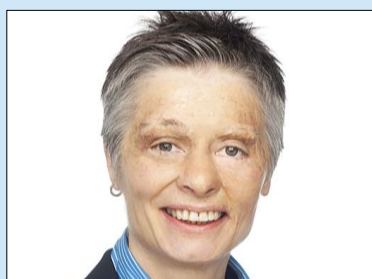
Administrerende direktør
Monica Mæland

Kommunedirektør
Camilla Dunsæd

Kommunedirektør
Jørgen Holten Jørgensen

Professor
Signy Irene Vabo

Professor
Lars-Erik Borge

Pasient- og brukerombud/sosial- og
eldreombud **Heidi Merete Rudi**

Kommisjonens mandat og hovedoppgaver

Mandat for endringer

Kommisjonen skal foreslå endringer for bedre ressursbruk, fleksibel personellbruk og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren.

Vurdering av andre forhold

Kommisjonen skal vurdere tiltak som kan redusere unødvendige kostnader og øke effektiviteten i kommuner og fylkeskommuner.

Konsekvensvurdering

Kommisjonen redegjør for konsekvenser av foreslåtte tiltak relatert til **kvalitet** og **likeverd** i tjenestene.

Fagforbundet har fått plass i Kommunekommisjonen

Fagforbundets leder Mette Nord er utnevnt som medlem av Kommunekommisjonen. – Kommisjonens arbeid blir viktig for å sikre at ikke unødvendige forskrifter og pålegg står i veien for å få på plass en tillitsreform. Nå må vi lette rapporteringskrav og tidstyver som tar ansatte vekk fra pleien, omsorgen og nærværet i tjenesten, sier Mette Nord.

Oslo får nytt pasient- og brukerombud!

Lover å kjempe for bemanningsnormene i ny kommisjon

Mandattolkning

- Hovedfokus på velferdsfeltet
- Mer for pengene – ikke mer penger

Kommisjonens arbeid skal munne ut i

- NOU I (innen utgangen av 2025)
- NOU II (innen utgangen av 2026)

Tema høst 2025 – og tema i 2026

- **Juridiske virkemidler**, dvs. lov og forskrift og virkemidler for legalitetskontroll (tilsyn og klagebehandling)
- **Bemanningsnormer, kompetansekrav og dokumentasjonskrav**
- **Økonomiske virkemidler**, dvs. bindinger på statlige bevilgninger til kommunale/fylkeskommunale tjenester gjennom øremerking og/eller rammetilskudd med uttrykte forventninger til bruk

NOU I

- **Pedagogiske virkemidler**, dvs. veiledere, retningslinjer, kunnskapsgrunnlag og utredninger, nettverksstøtte, verktøysstøtte etc.
- **Systemgrep, inkl. kommunestruktur**
- **Andre forhold** som kan redusere unødvendige kostnader og øke effektiviteten

NOU II

Møteplan 2025 og 2026

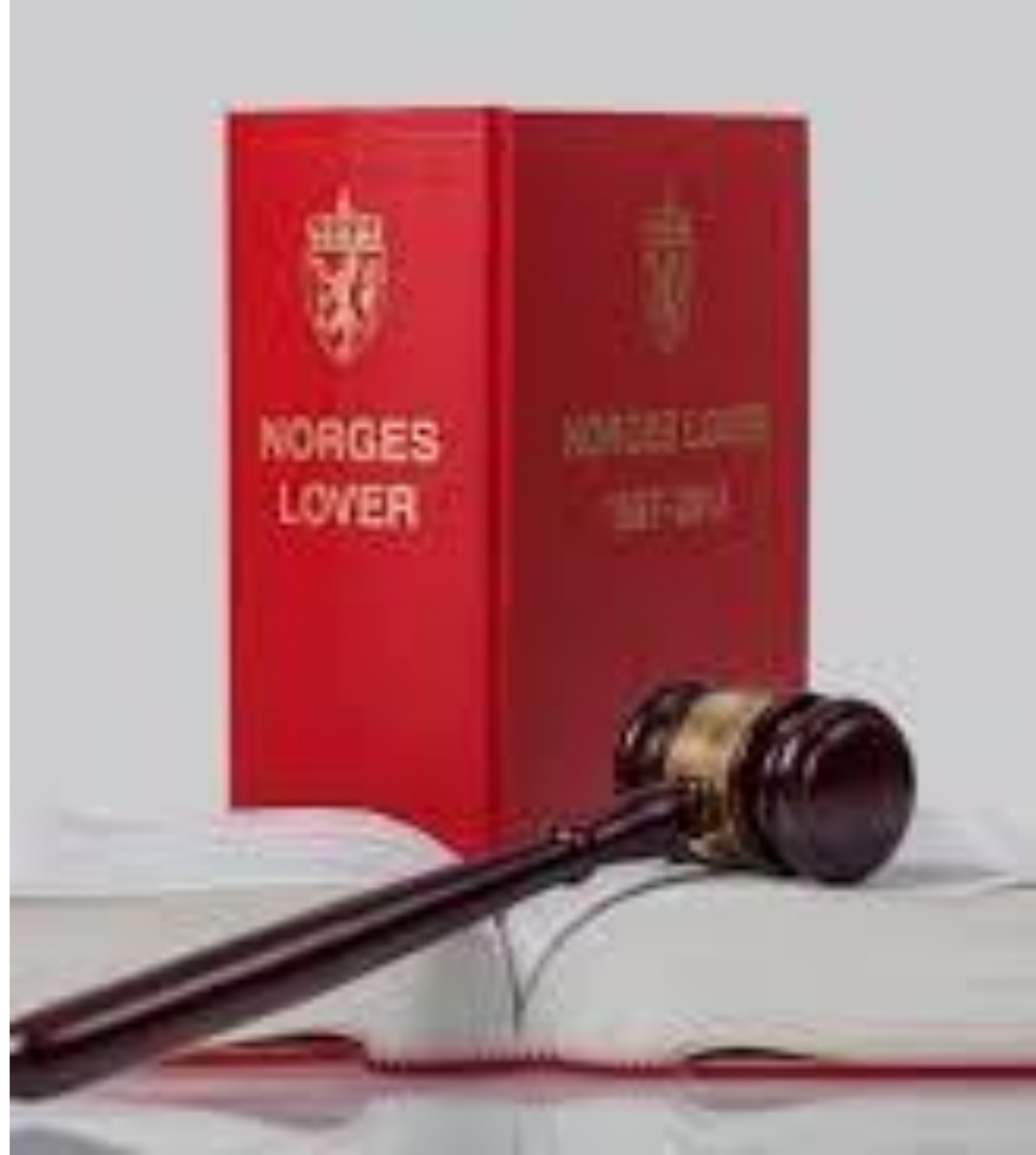
- 18. juni – konstituerende møte
- 3. september – første arbeidsmøte
- 21. oktober – andre arbeidsmøte
- 17. – 18. november: ferdigstilling av NOU I

2026: todagersmøter

- Miniseminar om Norden
- 9.-10. februar Oslo
- 16.-17 april Oslo
- 4.-5. juni Berlevåg
- 7.-8. sept Kr. sand eller Innlandet
- 19.-20. okt Kr. sand eller Innlandet
- 16.-17. nov Oslo. Ferdigstilling av NOU II

Aktuelle juridiske virkemidler – NOU I

- Bemanningsnormene i oppvekstsektoren
- Koordinatorkrav i forskrift til helse- og omsorgstjenesteloven
- Språkkrav til helsepersonell utenfor EØS i forskrift til helse- og omsorgstjenesteloven

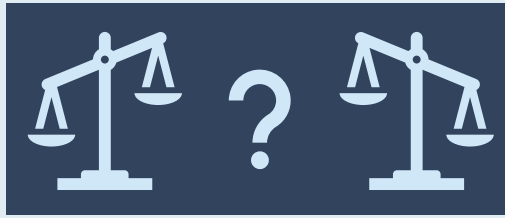

Eksempler: mulige aktuelle økonomiske virkemidler – NOU I

- Grunnskoletilskudd
- Øremerket tilskudd toppet bemanning barnehager

Andre forhold – noen problemstillinger

- Statlig fastsatte rammer – Lokal beskatningsfrihet
- Oppgavefordeling – i utgangspunktet som i dag:
 - Tre forvaltningsnivåer
 - Kommunalt ansvar for oppgaver
 - Generalistkommuner
- Interkommunalt samarbeid – Kommunesammenslutning
- Egenregi – Konkurransenutsetting
- Egne digitale løsninger – Fellesløsninger
- Bruk av arbeidskraft, særlig innenfor helse og omsorg
- Forholdet politisk ledelse og administrasjon/økonomistyring

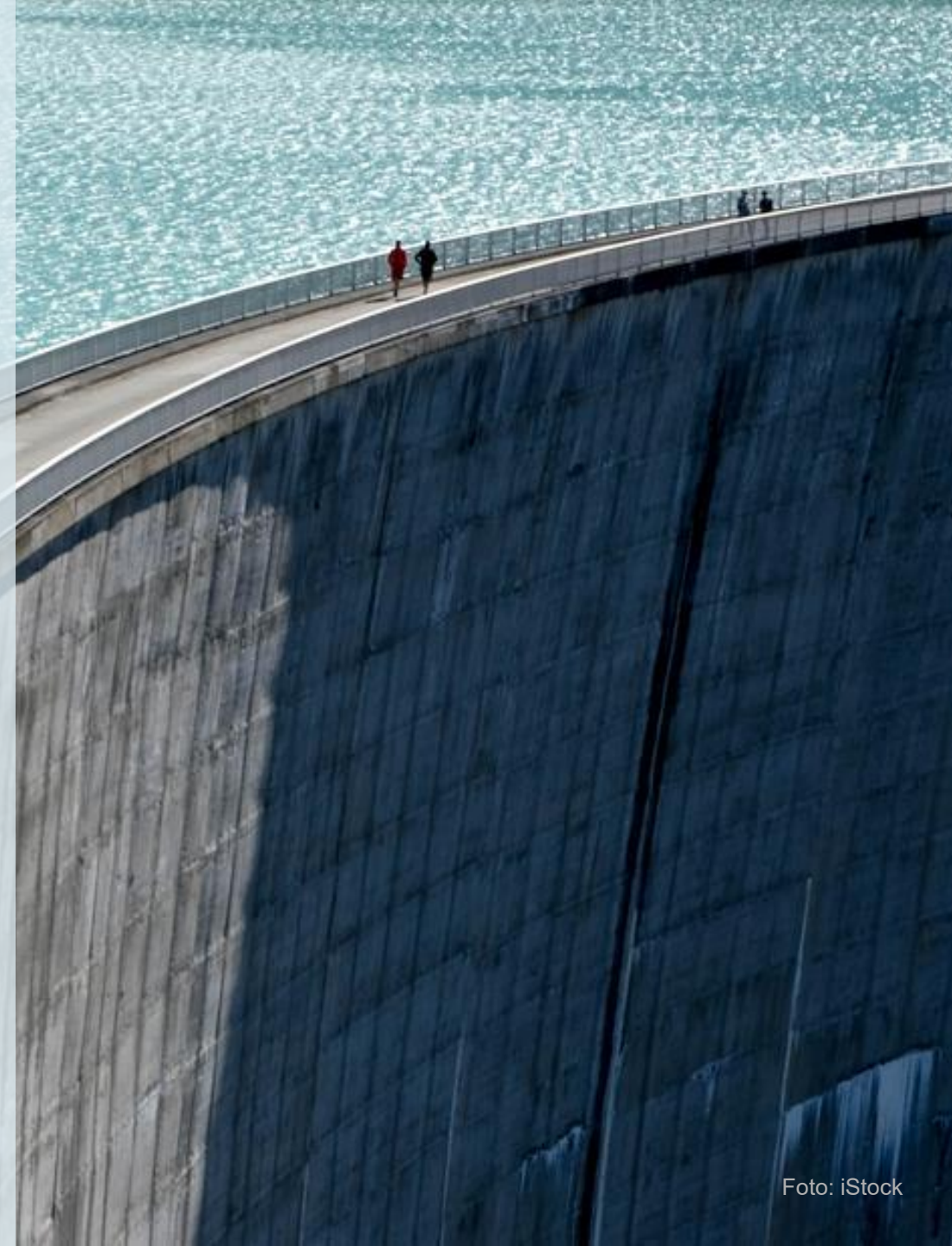
Trenger vi kommunene ?

”...kommunene er blitt satt til å foreta de upopulære prioriteringer som Stortinget har fraskrevet seg. Stortinget har jevnlig vedtatt omfattende reformer... - vedtak som ville sprengte alle rimelige rammer om de skulle gjennomføres fullt ut. Det er imidlertid kommunene som har fått ansvaret for gjennomføringen, og gjennom stram styring av kommuneøkonomien, har man unngått utgiftsekspløsjonen.”

Victor Norman

Kommunenes rolle

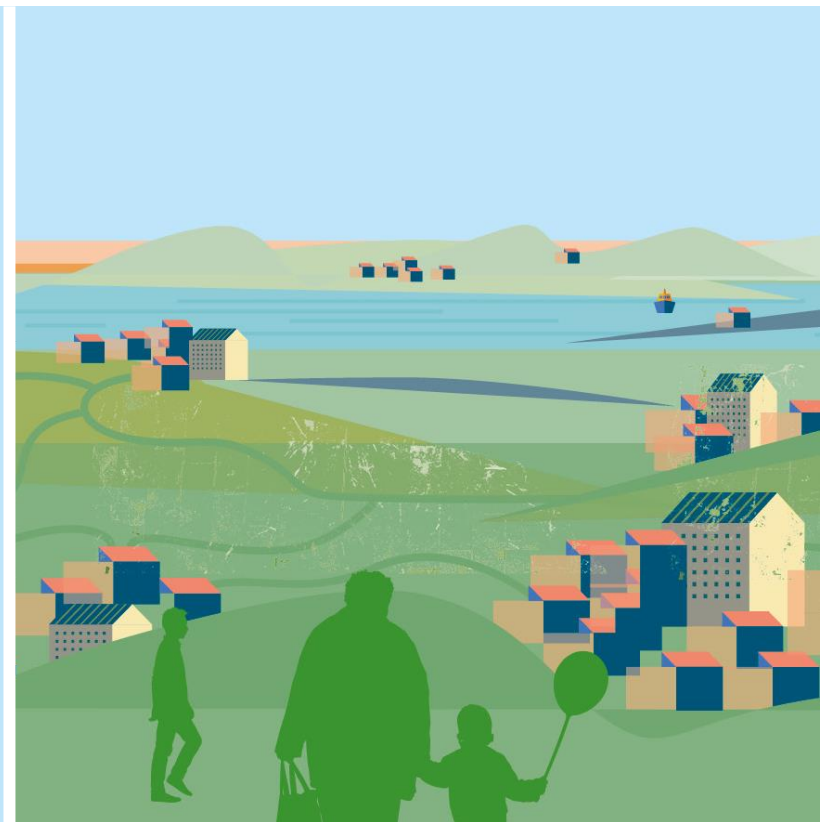
- Kommunene som «demning» mot ukontrollert bruk av statskassen/oljefondet blir viktigere
- Forutsetninger for å kunne fylle rollen:
 - Bred oppgaveportefølje som gir mulighet for å prioritere (formålseffektivitet)
 - Ikke for sterk styring av hver oppgave, for å gi rom for «smarte» løsninger (kostnadseffektivitet)

Tatt fra Generalistutvalget:

Generalistkommunesystemet er under økende press...

...og det må derfor gjøres tiltak.

Oppgave- differensiering

Utvalget vil opprettholde
generalistkommuneprinsippet
og anbefaler ikke
oppgavedifferensiering

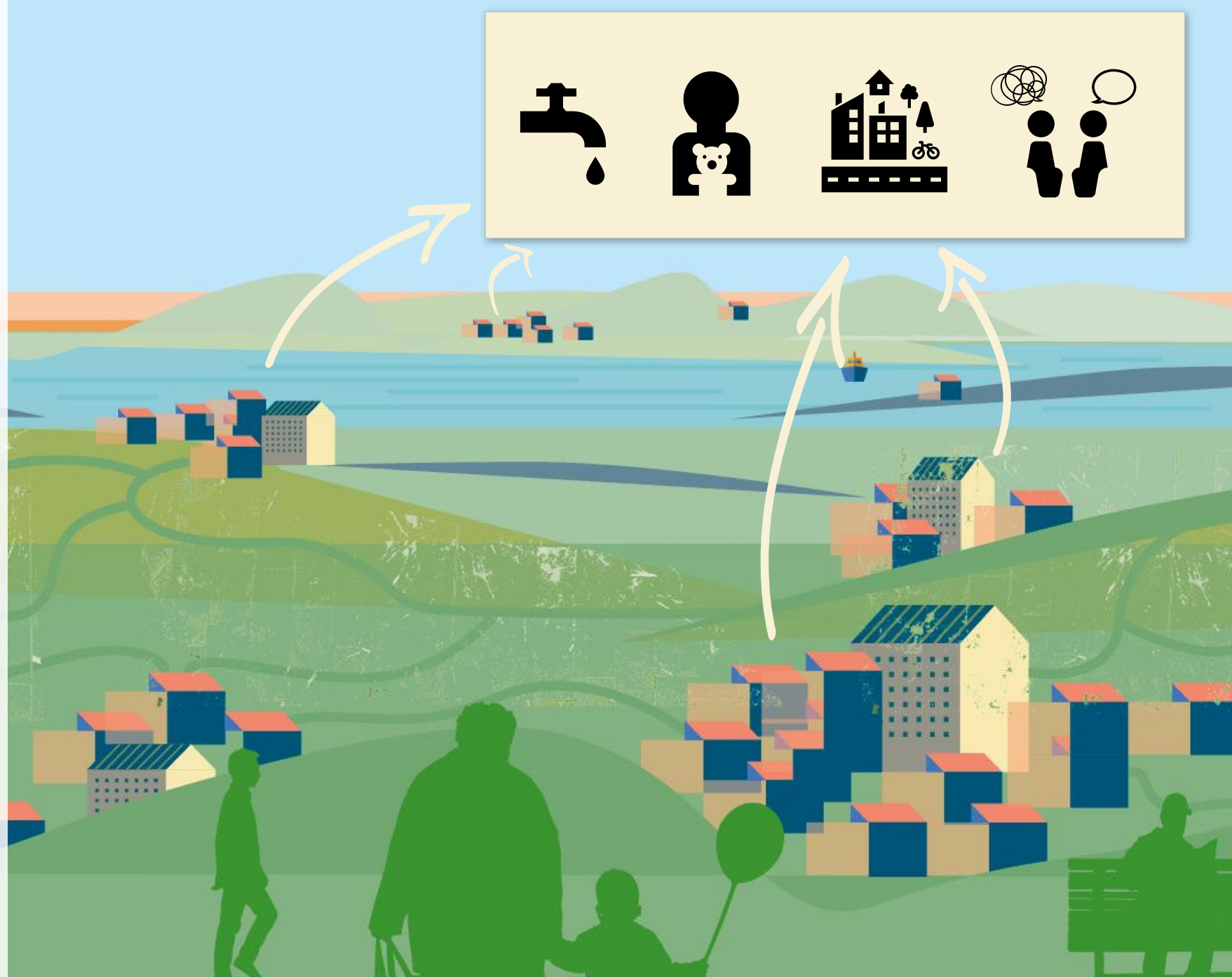
Innbyggerne skal ha like
demokratiske rettigheter

Oppgave- flytting

Flytting av oppgaver fra alle kommuner er ikke et treffsikkert tiltak når utfordringene er størst i små og usentrale kommuner.

Utvalget anbefaler derfor ikke flytting av oppgaver fra alle kommuner.

Aktiv politikk for større kommuner

Flertallet mener større kommuner er tiltaket som på best måte vil opprettholde generalistkommuneprinsippet

Det må være tilgjengelige virkemidler som understøtter lokale initiativ og forhandlinger

Aktiv politikk for inter- kommunalt samarbeid

Mer veiledning om
interkommunalt samarbeid

Mer langsiktig samarbeid om
mange oppgaver i faste
konstellasjoner.

Behov for en
samarbeidsmodell ment for
slikt samarbeid.

Endret statlig styring

Statlig detaljstyring bør reduseres

Staten bør ta en mer aktiv rolle som tilrettelegger

Det bør utredes en særskilt oppfølgingsordning for kommuner med store utfordringer (flertall)

Nei til
sterk
sektor-
styring

Vi vil ha
lokal
tilpasning

Ja til helhet

Takk for oppmerksomheten!

